

Elektryfikacja gospodarki. Konkurencyjność Polski oparta na nowoczesnym systemie elektroenergetycznym

Polska stoi dziś przed strategicznym wyborem, który zdecyduje o konkurencyjności gospodarki w kolejnych dekadach. Transformacja energetyczna staje się fundamentem dalszego rozwoju gospodarczego, bezpieczeństwa energetycznego i militarnego oraz warunkiem utrzymania i modernizacji przemysłu.

W najbliższych latach o atrakcyjności inwestycyjnej państw zdecyduje dostęp do stabilnej, czystej i konkurencyjnej cenowo energii elektrycznej. Kraje, które szybciej zbudują nowoczesny system energetyczny, przyciągną kapitał i stworzą perspektywiczne miejsca pracy. Państwa pozostające przy paliwach kopalnych będą ponosić coraz wyższe koszty gospodarcze.

Największym ryzykiem dla Polski nie jest transformacja, lecz jej opóźnienie. Już dziś płacimy miliardy za brak konsekwentnej polityki odejścia od spalania węgla w energetyce i prowadzeniu sprawiedliwej transformacji regionów górniczych, ponosząc zamiast tego koszty przedłużania pomocy publicznej dla górnictwa węgla kamiennego. Jednocześnie ponosimy wysokie nakłady na opóźnioną rozbudowę zeroemisyjnych źródeł. Uderza to w polski przemysł, który nie ma dostępu do czystej energii po konkurencyjnej cenie.

Każdy rok zwłoki zwiększa koszty przyszłej transformacji, pogłębia niepewność inwestycyjną i utrudnia przedsiębiorcom podejmowanie decyzji o modernizacji działalności. W efekcie polska gospodarka staje się coraz mniej konkurencyjna, a koszty życia obywateli rosną.

Co nie działa?

Transformacja energetyczna w Polsce nadal prowadzona jest w sposób fragmentaryczny, krótkoterminowy i reaktywny. Brakuje spójnej wizji docelowego modelu energetycznego na 2050 rok oraz jasnych priorytetów inwestycyjnych, które pozwoliłyby osiągnąć zakładane cele w sposób możliwie najtańszy i najbardziej efektywny.

W efekcie obserwujemy nieskoordynowany rozwój OZE, niejasne plany dotyczące energetyki jądrowej, czy też brak działań w kwestii wykorzystania potencjału biometanu. Państwo funkcjonuje bardziej w logice dostosowywania się do kolejnych obowiązków unijnych czy zmian otoczenia rynkowego niż w logice aktywnego projektowania nowego modelu gospodarki opartej na elektryfikacji, zeroemisyjnej energii, efektywności energetycznej oraz nowoczesnej infrastrukturze.

Brakuje skutecznych zachęt wspierających elektryfikację, zarówno gospodarstw domowych, jak i przedsiębiorstw. Brakuje długoterminowej polityki przemysłowej, a osłony dla branż energochłonnych przyznawane są w sposób chaotyczny.

Trzy filary skutecznej transformacji:

Wykorzystanie szans gospodarczych związanych z transformacją energetyczną i ograniczenie kosztów wynikających z opóźnień wymaga działań w trzech wzajemnie powiązanych obszarach.

- **Filar I - Spójny model zarządzania transformacją;**
- **Filar II - Elektryfikacja gospodarki jako centralny element polityki energetycznej, przemysłowej, budynkowej i transportowej;**
- **Filar III - Rozwój OZE i infrastruktury energetycznej.**

Obszar strategiczny	Diagnoza	Konsekwencje	Rozwiązania wskazywane przez Instytut Reform	Co należy zrobić	Kierunek rekomendowanych działań
Filar I Spójny model zarządzania transformacją	Polska prowadzi transformację energetyczną w sposób reaktywny, krótkoterminowy i nieskoordynowany. Dokumenty strategiczne – w tym KPEiK, SRP2035 i PEP – funkcjonują równolegle, ale nie tworzą jednego systemu planowania transformacji energetycznej. Brakuje wspólnej logiki strategicznej, spójnych KPI, harmonogramów wdrażania, jasnego przypisania odpowiedzialności instytucjonalnej oraz trwałego systemu monitorowania postępu. Polityka energetyczna pozostaje słabo powiązana z polityką przemysłową i konkurencyjnością gospodarki.	Niska przewidywalność polityki energetycznej utrudnia planowanie inwestycji infrastrukturalnych i przemysłowych. Państwo traci zdolność do strategicznego koordynowania transformacji. Rozproszenie polityk publicznych zwiększa ryzyko opóźnień inwestycyjnych oraz wzrostu kosztów transformacji.	Ustanowienie PEP2050 jako nadrzędnej „kotwicy strategicznej” transformacji energetycznej oraz pełna synchronizacja dokumentów strategicznych. Wprowadzenie wspólnego systemu KPI, systematycznego monitoringu postępów oraz jawnych założeń modelowania. Wzmocnienie koordynacji międzyresortowej i trwałe powiązanie polityki energetycznej z przemysłową i klimatyczną.	1. Uporządkowanie hierarchii dokumentów strategicznych – SRP2035 jako dokument nadrzędny, operacjonalizowany przez PEP2050, KPEiK i strategię sektorowe. 2. Wyznaczenie jednego resortu odpowiedzialnego za politykę przemysłową i dekarbonizację przemysłu. 3. Opracowanie międzysektorowej mapy drogowej transformacji przemysłu oraz przygotowanie Długoterminowej Strategii Klimatycznej do 2050.	Przejsięcie od reaktywnego zarządzania do aktywnego, długoterminowego i skoordynowanego planowania transformacji gospodarczej i energetycznej. Budowa trwałego systemu strategicznego zarządzania transformacją państwa.
Filar II Elektryfikacja gospodarki jako fundament transformacji	Elektryfikacja jest jednym z najważniejszych, ale nadal niedostatecznie rozwiniętych elementów transformacji energetycznej. Dotyczy to szczególnie ciepłownictwa, transportu, budynków oraz znacznej części przemysłu. Mimo rosnącego znaczenia elektryfikacji dla konkurencyjności gospodarki, obszar ten jest niewystarczająco wyeksponowany w politykach publicznych i dokumentach strategicznych. Brakuje odpowiednich prognoz wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną	Firmy odkładają decyzje modernizacyjne lub inwestują w rozwiązania przejściowe niespójne z długoterminową ścieżką neutralności klimatycznej. Niedostateczne tempo elektryfikacji zwiększa ryzyko utraty konkurencyjności przemysłu, opóźnia dekarbonizację gospodarki oraz utrzuca zależność od paliw kopalnych. Generuje też nowe ryzyko – nadmiernego uzależnienia od importu gazu i nieefektywnego wykorzystania	Wspieranie integracji sektorowej. Dostosowanie taryf i opłat w kierunku wspierania efektywnej elektryfikacji Rozwój programów wsparcia elektryfikacji przemysłu i ciepła procesowego, integracja planowania energetycznego i przemysłowego oraz lepsze uwzględnienie elektryfikacji przemysłu w strategiach.	1. Nadanie elektryfikacji statusu jednego z głównych filarów SRP2035, KPEiK i PEP2050 wraz z harmonogramem wdrożenia. 2. Przygotowanie polityki przemysłowej zawierającej ścieżki dekarbonizacji sektorów z wykorzystaniem elektryfikacji oraz dedykowane instrumenty wsparcia dla przemysłu. 3. Ocena potencjału V2X (V2G/V2H) oraz przygotowanie odpowiednich regulacji i infrastruktury wspierającej integrację transportu i systemu elektroenergetycznego.	Uznanie elektryfikacji za jeden z głównych filarów polityki energetycznej, przemysłowej i bezpieczeństwa gospodarczego państwa. Transformacja energetyczna powinna być planowana wokół rosnącej roli energii elektrycznej jako podstawowego nośnika energii w zdekarbonizowanej gospodarce.

	oraz adekwatnych planów rozwoju infrastruktury energetycznej i sieciowej.	ograniczonych zasobów biomasy (tzw. pułapka gazowo-biomasowa). Brak planowania infrastrukturalnego zwiększa ryzyko niedoborów mocy i wzrostu cen energii w przyszłości.	Rozwój taryf i mechanizmów wspierających elastyczność systemu energetycznego oraz stabilizacja kosztów energii elektrycznej dla odbiorców przemysłowych. Dekarbonizacja ciepłownictwa poprzez elektryfikację i magazynowanie ciepła	4. Jak najszybsza finalizacja Krajowego Planu Renowacji Budynków, zapewnienie jego spójności z KPEiK i wdrożenie.	
Filar III Rozwój OZE i infrastruktury energetycznej	Największym ograniczeniem transformacji staje się infrastruktura energetyczna. Rozwój OZE spowalniają niewystarczająca przepustowość sieci, ograniczona elastyczność systemu, wolne tempo rozwoju magazynów energii oraz przeciążony system przyłączy. Jednocześnie proces inwestycyjny dla OZE i infrastruktury energetycznej pozostaje długotrwały, nieprzewidywalny i obciążony wysokim ryzykiem regulacyjnym. Bariery permittingowe oraz ograniczona wydolność administracji spowalniają budowę nowych mocy OZE potrzebnych do elektryfikacji gospodarki.	Opóźnienia infrastrukturalne spowalniają rozwój źródeł taniej energii zeroemisyjnej, zwiększają koszty transformacji oraz utrudniają elektryfikację gospodarki. Rosnąca liczba odmów przyłączy oraz nieprzewidywalność procesu inwestycyjnego obniżają atrakcyjność inwestycją Polski.	Przyspieszenie inwestycji w sieci przesyłowe i dystrybucyjne, rozwój magazynów energii, smart grids, DSR i elastyczności popytu. Reforma permittingu, uproszczenie procedur inwestycyjnych, cyfryzacja administracji oraz poprawa koordynacji instytucjonalnej dla projektów energetycznych i przemysłowych.	1. Skrócenie procesu wydawania pozwoleń dla instalacji OZE do maksymalnie 2 lat zgodnie z Dyrektywą OZE. 2. Wzmocnienie kadrowe i finansowe urzędów uczestniczących w procesach inwestycyjnych (RDOŚ, GDOŚ, samorządy) oraz usprawnienie procedur planistycznych. 3. Reforma taryf i opłat sieciowych w kierunku rozwoju usług elastyczności, dynamicznych opłat sieciowych oraz nowych mechanizmów finansowania rozwoju sieci.	Traktowanie rozwoju infrastruktury energetycznej i sprawności procesów inwestycyjnych jako warunku utrzymania konkurencyjności gospodarki.